

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van een
bureau-onderzoek en boringen te
Bethlehem, Rottum, gemeente
Eemsmond (Gr.)**

G.J. de Roller en A. Wieringa

ARC-Rapporten 2005-24

Groningen
25 april 2005
ISSN 1574-6887

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

De aanleiding voor het archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) aan de Jacob Tilbusscherweg 12 te Rottum (op de wierde Bethlehem), gemeente Eemsmond, is het voornemen van de familie Duivenvoorden om hier een veestalling met melkstal te bouwen. Omdat het bouwblok deels op een wierde ligt met een monumenten status – hoge archeologische waarde – en de omgeving van de terp is gewaardeerd met een hoge verwachtingswaarde, is voorafgaand aan de bouwplannen een IVO noodzakelijk. In overleg met drs. J. Molema van Libau is voor het hier uit te voeren onderdeel archeologie afgesproken dat:

het gehele gebied waar werkzaamheden gaan plaatsvinden archeologisch onderzocht moet worden. Dit wil zeggen dat er drie boorraaien uitgezet dienen te worden waarbij om de tien meter een boring wordt gedaan.

Conform het verdrag van Malta heeft de familie Duivenvoorden aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) opdracht gegeven dit IVO uit te voeren. Het onderzoek bestaat uit een bureau-onderzoek dat tussen 9 en 11 maart 2005 is uitgevoerd en een veldonderzoek dat is uitgevoerd op 11 maart 2005 door drs. ing. G.J. de Roller en A. Wieringa.

1.1 Ligging van het onderzoeksgebied

1.2 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2005/031
Provincie	Groningen
Gemeente	Eemsmond

---

vervolg administratieve gegevens

Plaats	Rottum
Toponiem	Bethlehem
Kaartblad	3D
Coördinaten	236.260/600.280
Periode	–
Type object	wierde met kloostervoorwerk
Type bodem	wierde

1.3 Doel van het onderzoek

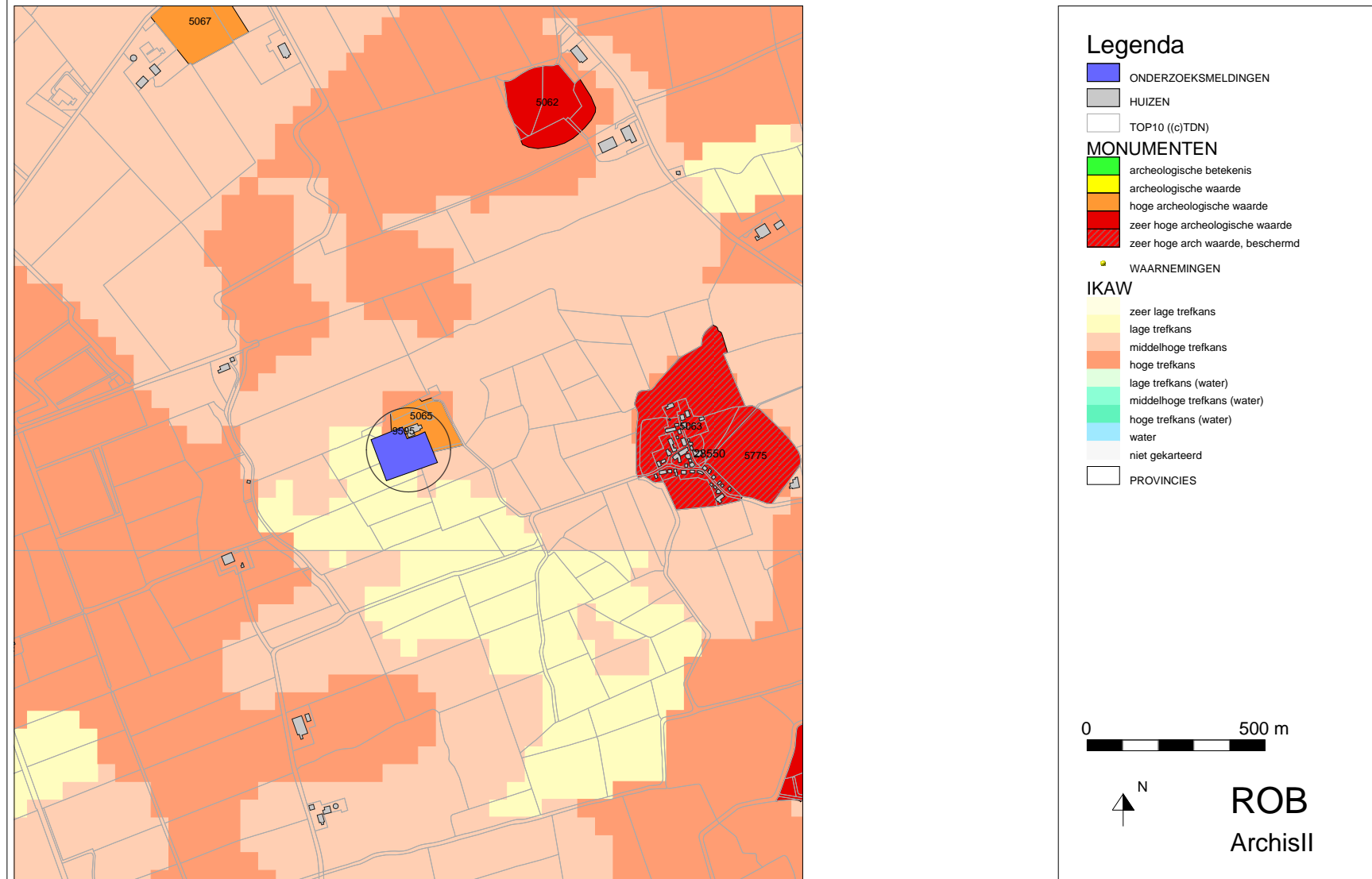
Het IVO heeft tot doel duidelijkheid te verschaffen over de gaafheid, datering en de begrenzing van de wierde zodat met deze gegevens bepaald kan worden of de nieuwbouw de archeologisch interessante lagen verstoren, of dat er met de bouwlocatie binnen het bouwblok geschoven kan worden om de archeologie te ontzien of dat andere stappen nodig zijn.

1.4 Werkwijze

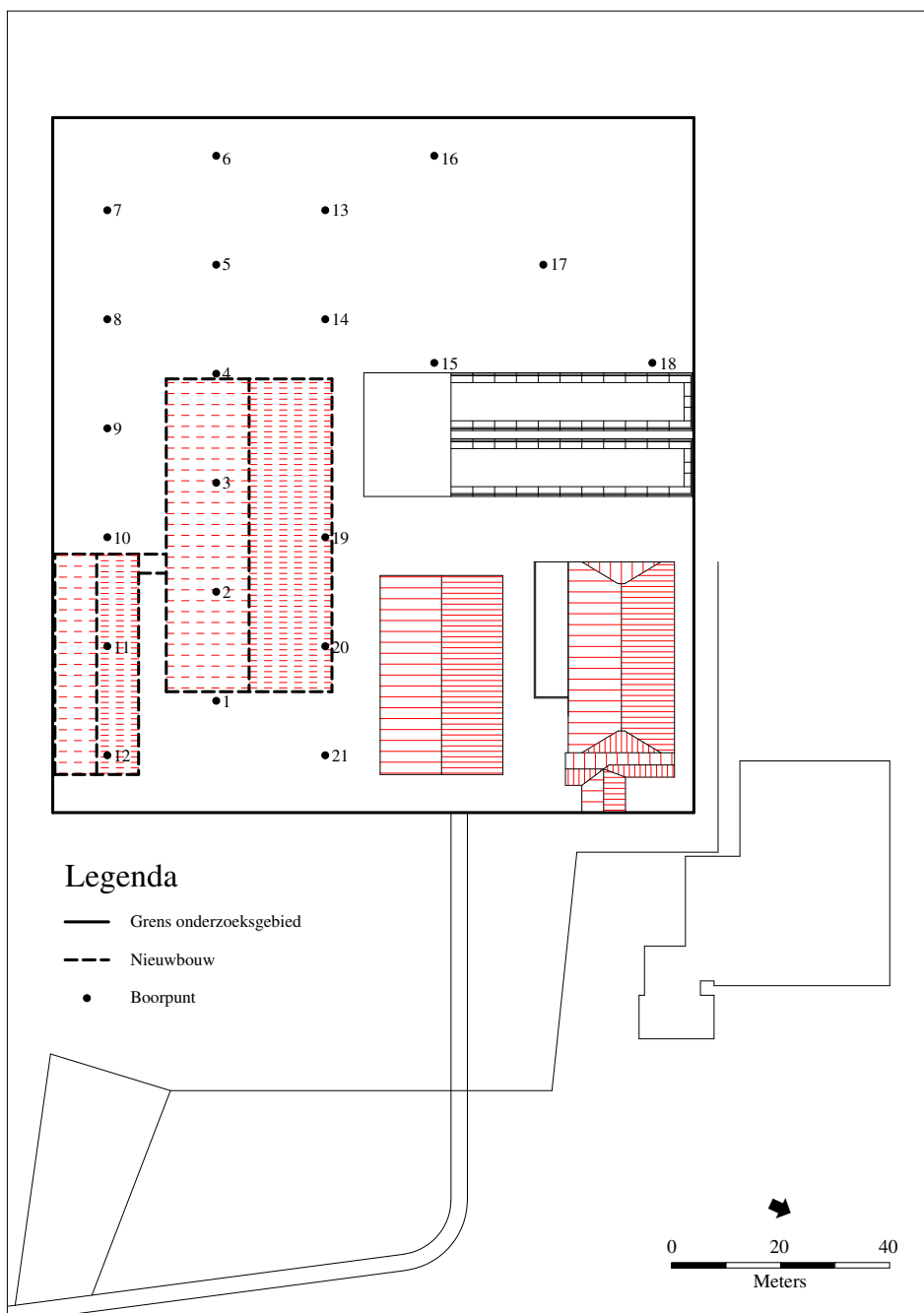
Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 7 cm om door de toplaag te boren. Daarna is gebruik gemaakt van een guts zodat een goed beeld verkregen wordt van de verschillende bodemlagen. Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het gehele terrein en het inspecteren van allerlei ontsluitingen waaronder molshopen en slootkanten. Een deel van het terrein is als grasland en erf in gebruik. Hier was de vondstzichtbaarheid slecht.

Omdat de boorraaien in de bijgeleverde schets 43 meter uit elkaar liggen en niet over de diepe versterking van de geplande melkput en mestkelder lopen is met drs J. Molema afgesproken dat de boorraaien en boorafstanden aangepast zullen worden, waarbij het totaal aantal boringen gelijk blijft maar er een betere dekking van het terrein ontstaat. Concreet komt dit er op neer dat de boorraaien 20 m uit elkaar liggen en de boorafstand in de raai 20 m bedraagt waarbij de boorpunten ten opzichte van elkaar verspringen. De boringen zijn in raaien weergegeven waarbij raai A bestaat uit boring 7–12, raai B boring 1–6, raai C boring 13, 14, 19–21, raai D boring 15, 16 en raai E boring 17, 18 (bijlage 1 en afb. 3). Na afloop is de hoogte van de boorpunten ten opzichte van het peil van de nieuwbouw bepaald. Zo zijn op het onderzoeksterrein met een grootte van ca. 1,5 ha in totaal 21 boringen gezet ten behoeve van de archeologie (zie afb. 3). Deze boringen zijn verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele, indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies zijn beschreven en opgemeten. Tevens is gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

08-03-2005

Afbeelding 2 IKAW met archeologische monumenten waarbij het onderzoeksgebied met blauw is aangegeven. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Archis II, 8 maart 2005.

Afbeelding 3 Ligging van de boorpunten. Kaart: B. Schomaker.

2 Resultaten

2.1 Bureau-onderzoek en geo-archeologische context

Voor het bureau-onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens in Archis¹, de bodemkaart en historische kaarten. De archeologische verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) hoog (zie afb. 2). Een deel van de onderzoekslocatie is een wierde en staat op de archeologische monumentenkaart met een hoge archeologische waarde. Binnen Archis zijn geen vondsten uit Bethlehem bekend. In het nabijgelegen Rottum is divers materiaal gevonden zoals aardewerk, bot en hout, dat uit de basis van de wierde van Rottum afkomstig is. Dit materiaal dateert uit de IJzertijd.²

Het onderzoeksterrein maakt deel uit van een voorwerk (kloosterboerderij) van het Benedictijner vrouwenklooster St. Julianus te Rottum. In 1226 wordt het klooster te Rottum voor het eerst genoemd. In 1587, tijdens de 80-jarige oorlog, werd het door Spaanse troepen overvallen en grotendeels verwoest.³

De bodemkaart geeft het terrein als wierde aan. Op de kadastrale minuut van 1832 is een gracht aan de zuid en noordrand van de wierde te zien (afb. 4).⁴ Op de stafkaart uit 1905 is deze situatie ongewijzigd. De zuidelijke gracht die in het onderzoeksterrein ligt, is momenteel niet meer aanwezig. Ze is opgevuld met grond en puin uit riolsleuven van Rottum.⁵ De geplande nieuwbouw van de stal komt op deze plaats.

2.2 Bodemopbouw

Een deel van de boringen bevindt zich buiten de eigenlijke wierde. Het betreft boringen 1 tot en met 18. De bodemopbouw bestaat hier van onder naar boven uit slappe siltige blauwgrijze tot lichtgrijze klei. Ze gaat over in rulle, gerijpte klei met geelbruine vlekken van ijzerneslag (mangaan). Hierop ligt de bouwvoor. Dit is een natuurlijke bodemopbouw. Een drietal boringen – tussen boring 14 en 19, tussen boring 15 en 16 en de boring ten oosten van nr. 17 – zijn vervallen in verband met de aanwezigheid van een stort. Ook de boringen ten westen van boring 18 zijn vervallen omdat de sloot hier een bocht maakt en het land aan de westkant van de sloot van een andere eigenaar/gebruiker is. De boringen op de wierde (19–21) liggen aan de binnenkant van de oude gracht. Ze bevatten allen zoveel recent puin⁶ dat het niet mogelijk was tot in de terplagen of natuurlijke ondergrond door te dringen (zie ook bijlagen 2 en 1). In boring 15 zijn donkere gevlekte klei tot venige kleilagen aangeboord met veel plantenresten en mos. Mogelijk gaat het hier om een oud grondspoor. Op deze locatie is nog één sleufsilos gepland. Boring 19 stuitte op zachte roodbakken baksteen. Deze boring is twee keer verzet met hetzelfde resultaat. Het is goed mogelijk dat dit kloostermoppen zijn die behoren

¹Archeologische database van Nederland.

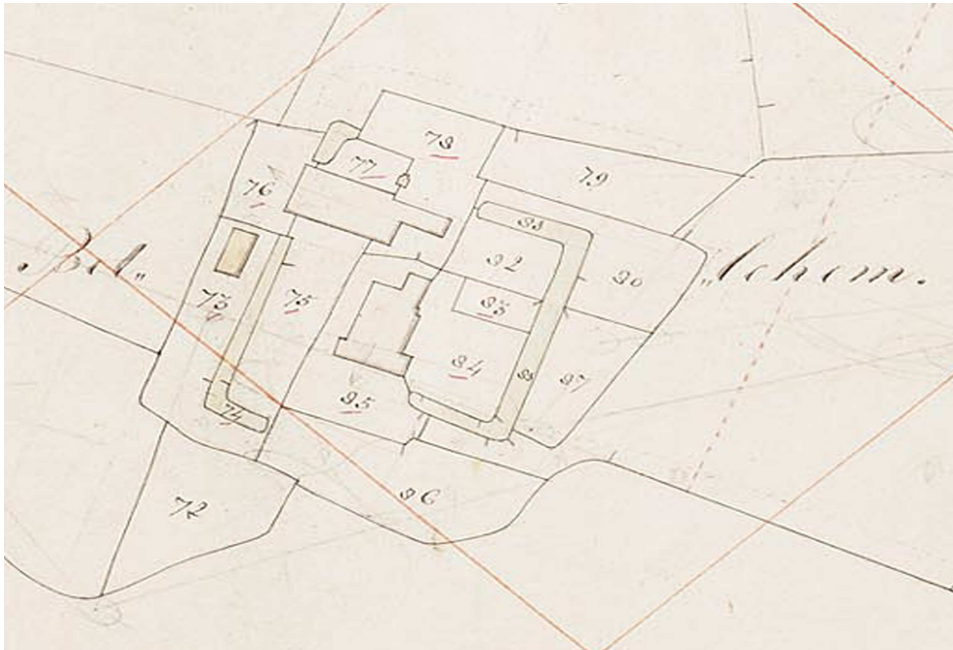
²IJzertijd 800 – 12 v. Chr.

³G. van Haaff in Noorderbreedte nr. 6, 2001.

⁴www.dewoonomgeving.nl

⁵Persoonlijke mededeling dhr. Duivenvoorden.

⁶Een deel van het puin is, gezien de kleur en hardheid van de baksteen, mogelijk bouwafval van de huidige stal.

Afbeelding 4 Uitsnede van de kadastrale minuut 1832. Bron: www.dewoonomgeving.nl

bij muurwerk van het voormalige klooster. Deze baksteen bevindt zich 1,80 meter onder het peil van de stal. Dit mogelijke muurwerk zal niet door de stalbouw worden verstoord, omdat het daar te diep voor zit.

2.3 Vondsten

Tijdens het archeologische onderzoek zijn, met uitzondering van boring 15, in de boorkernen en tijdens de oppervlaktekartering geen archeologische indicatoren aangetroffen (zie bijlage 2). Boring 15 bevat gevlekte venige kleilagen met veel plantenresten die vermoedelijk afkomstig zijn van een kuil of slootvulling. Boring 19 moest worden gestaakt wegens de aanwezigheid van zachte roodbakken baksteen wat eventueel kan wijzen op kloostermoppen. Er kan niet worden vastgesteld of deze bakstenen *in situ* liggen of dat het gestorte stenen van elders zijn.

3 Conclusies en aanbeveling

De doelstellingen en vragen uit de inleiding kunnen als volgt worden beantwoord. De toplaag van de wierde is aangevuld met een mengsel van grond en puin. Het was niet mogelijk om hier doorheen te boren, zodat geen beeld is verkregen van de gaafheid van de eventuele wierde onder dit puindek. De wierde wordt aan de zuid- en westkant begrensd door de voormalige gracht. Het grootste deel van het bouwblok valt buiten de gracht. Hoewel de kadastrale en topografische kaarten aangeven dat de wierde ook buiten de grachten doorloopt zijn hier tijdens het booronderzoek geen wierdelagen aangetroffen. Buiten de gracht heeft de bodem de natuurlijke

opbouw. De wierde is dus kleiner dan de kaarten doen vermoeden.

Voor zover met het booronderzoek is na te gaan zal de nieuwbouw grotendeels buiten de eigenlijke wierde vallen. Door de geringe bouwdiepte (40 cm) zullen, bij de eventuele bouw van de nieuwe stal, geen archeologisch interessante lagen worden verstoord. In de boringen en op de wierde zijn geen duidelijke archeologische indicatoren aangetroffen. Mogelijk bevindt zich bij boring 19 oud muurwerk op 1,80 m onder het peil van de nieuwbouw, maar het is uit de boringen niet duidelijk of dit muurwerk *in situ* ligt. Daarnaast is bij boring 15 een afvalkuil of oude sloot aangetroffen op ruim 2 m onder het peil van de nieuwbouw.

Omdat er op twee locaties mogelijke archeologische sporen (bakstenen en een afvalkuil) zijn aangetroffen bevelen wij, indien hier (dieper dan 1,5 m onder peil nieuwbouw) grondwerk plaatsvindt, nader onderzoek aan. Het is aan het bevoegd gezag om dit nader in te vullen.

4 Waardering volgens KNA 2.0

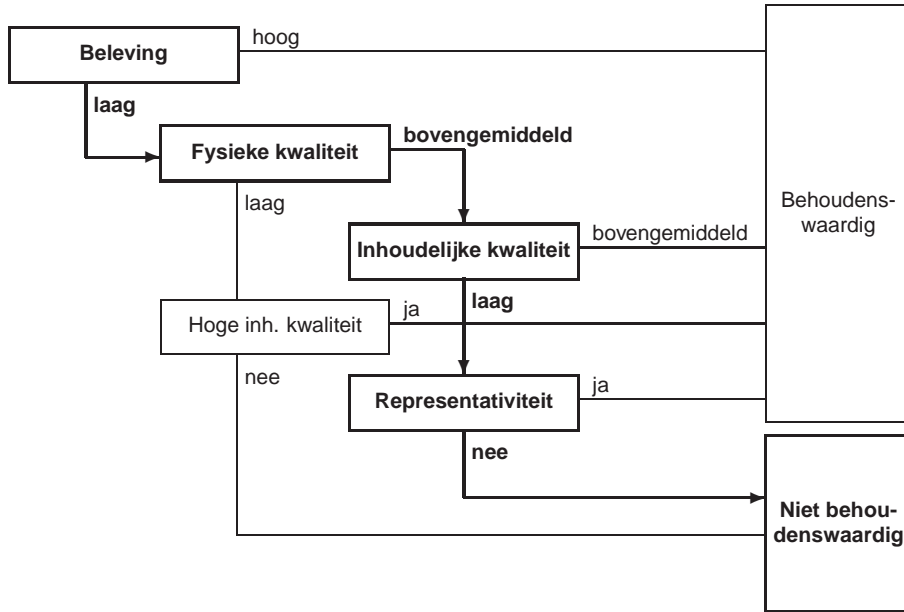
Hieronder vindt u de waardering van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden vindt u in bijlage 3. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, staat de website van het College voor de Archeologische Kwaliteit tot uw beschikking (www.cvak.org). U vindt de documentatie voor deze waardering onder 'KNA: inventariserend veldonderzoek'.

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	2	door het dempen van de grachten is het voorwerk niet meer in oorspronkelijke staat. De wierde is wel zichtbaar
herinneringswaarde	2	herinneringswaarde aan het voormalige kloostervoorwerk is landschappelijk niet meer zichtbaar door het dempen van de grachten. De wierde zelf is goed zichtbaar
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	2	er is één mogelijk spoor gevonden en bakstenen, er zijn geen wierdelagen gevonden
conservering	2	organisch materiaal is in dit ene spoor bewaard
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	–	geen score
informatiewaarde	–	geen score

---

ensemblewaarde – geen score
 representativiteit – geen score

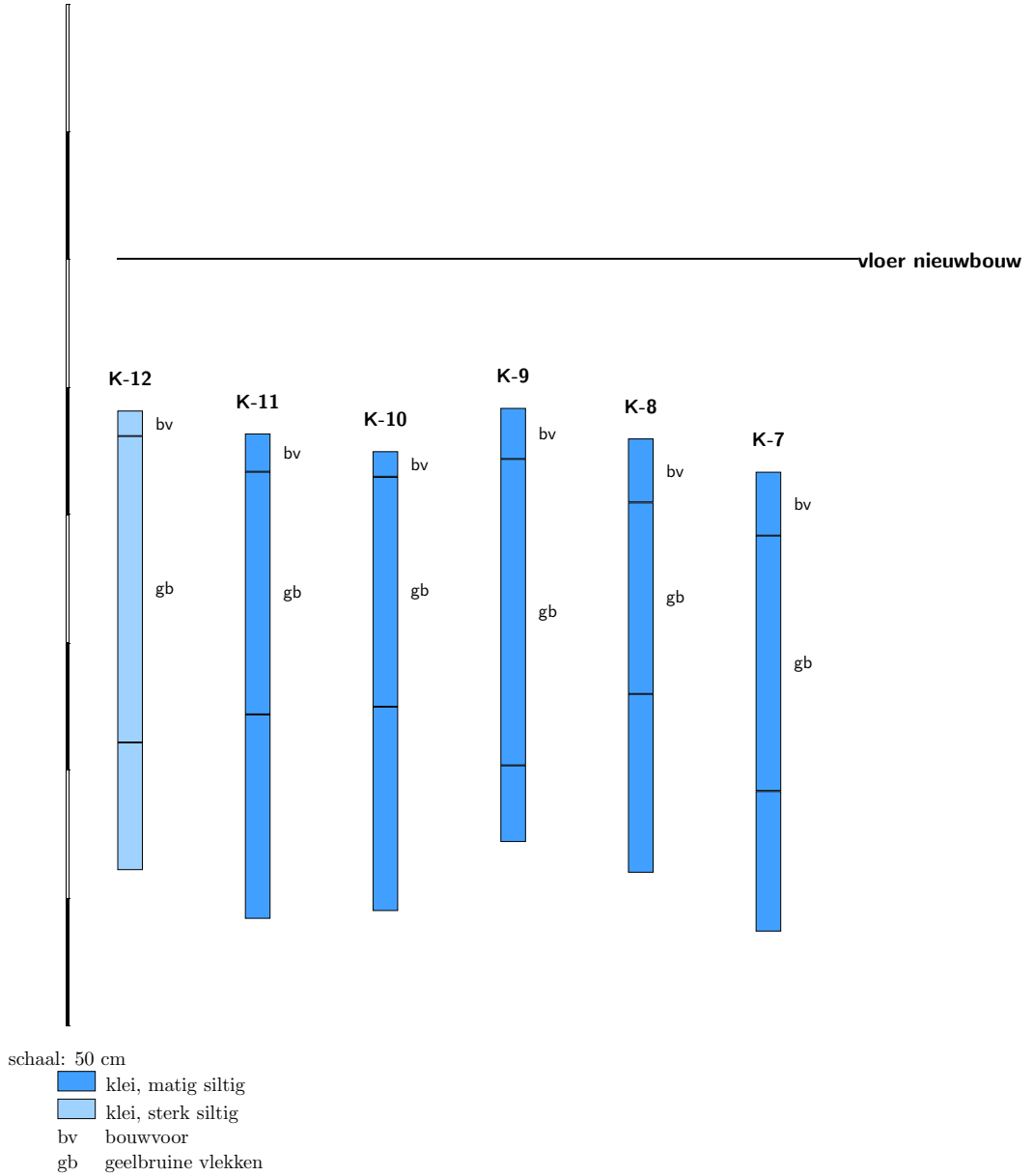

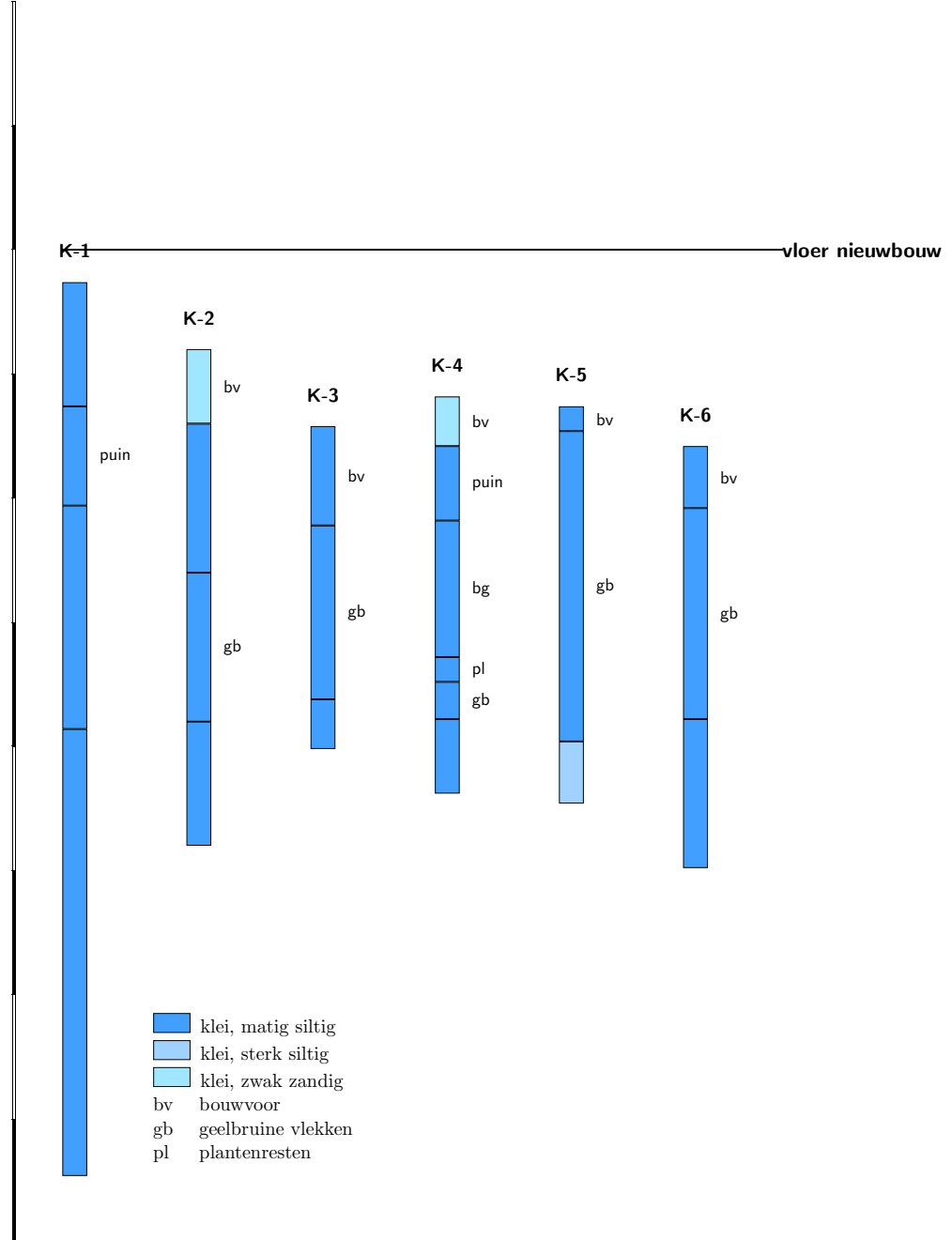
De fysieke- en inhoudelijke kwaliteit zijn niet te beoordelen omdat geen wierdelagen zijn aangeboord. Daarom is ook de representativiteit niet te beoordelen. De mogelijk archeologisch interessante lagen liggen vermoedelijk onder de huidige bebouwing. Het waarderingschema staat echter geen nuancering toe en de waardering heeft alleen betrekking op het onderzoeksgebied en niet op de wierde als geheel. Daarom komt het waarderingschema uit op ‘niet behoudenswaardig’. Op grond van de resultaten van het IVO wordt voor het onderzoeksgebied nader onderzoek aanbevolen in het geval van een bodemverstoring die dieper reikt dan 1,50 m onder het peil van de eventueel nieuw te bouwen stal.

Bijlage 1 Boorraaien

Raai A

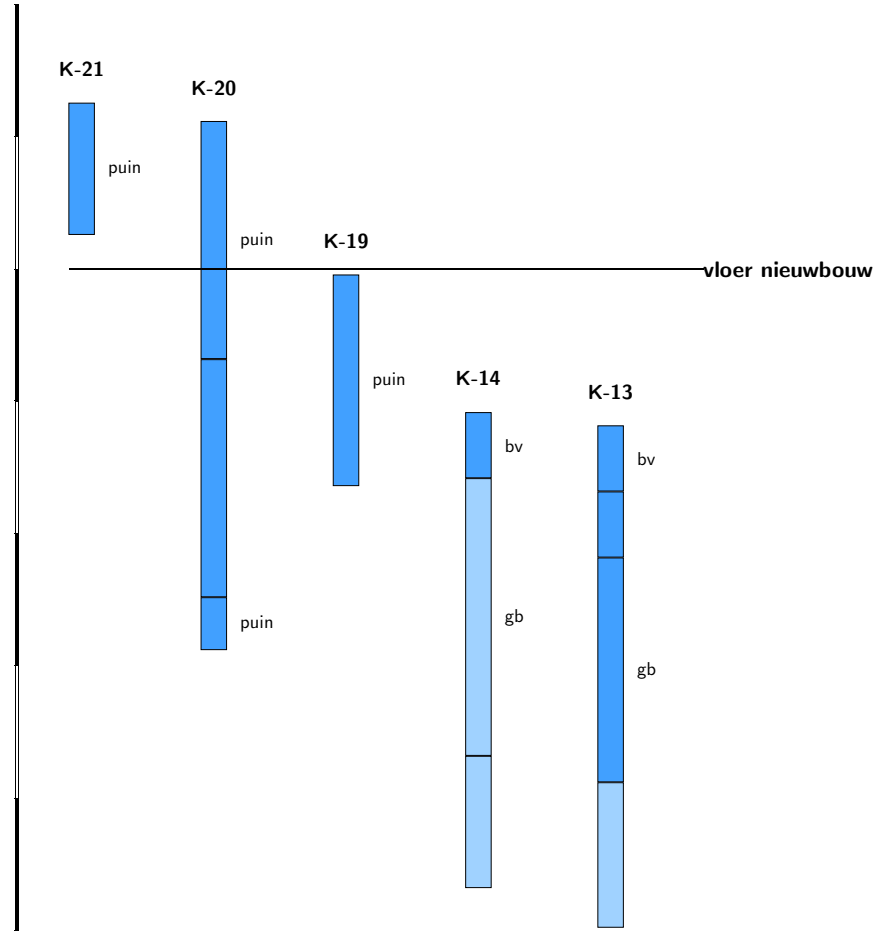

Raai B

schaal: 50 cm

Raai C

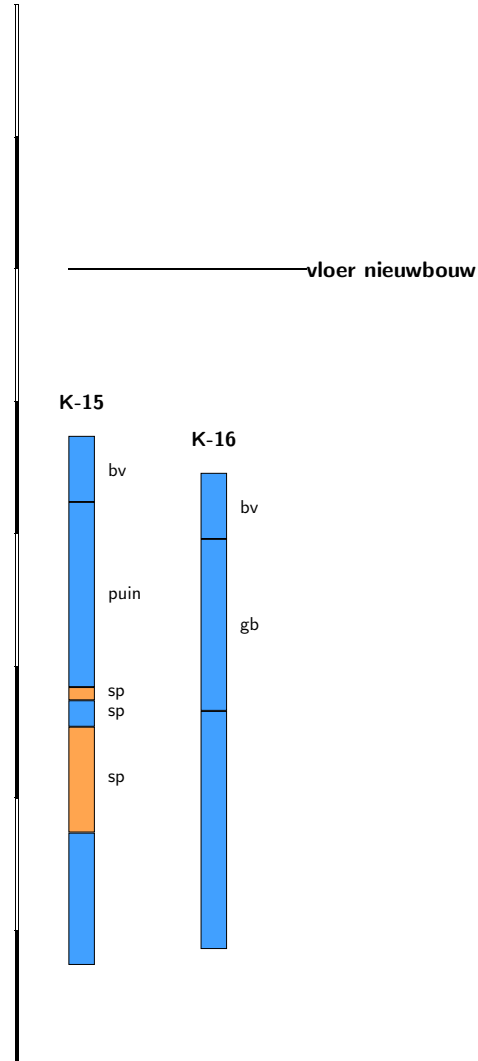

schaal: 50 cm

- klei, matig siltig
- klei, sterk siltig
- bv bouwvoor
- gb geelbruine vlekken

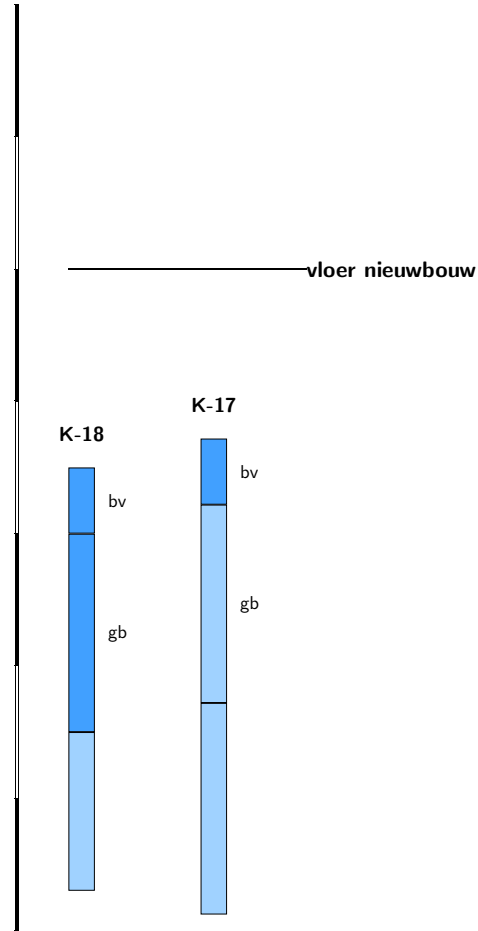
Raai D

schaal: 50 cm

- klei, matig siltig
- veen, sterk kleig
- bv bouwvoor
- gb geelbruine vlekken
- sp archeologisch spoor

Raai E

schaal: 50 cm

- klei, matig siltig
- klei, sterk siltig
- bv bouwvoor
- gb geelbruine vlekken

Bijlage 2 Boorstaten

De diepte in cm onder maaiveld.

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

Ks2	klei, matig siltig	Ks3	klei, sterk siltig	Kz1	klei, zwak zandig
Vk3	veen, sterk kleiig	h1	zwak humeus	h2	matig humeus
h3	sterk humeus				

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
50	Ks2	h1	geleidelijk	bruingrijs	bouwvoor
90	Ks2		scherp	bruingrijs	dakpanpuin
180	Ks2		scherp	grijsblauw	zwarte vlekken, wortels
360	Ks2			bruingrijs	kalkrijk, slap

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Kz1	h3	scherp	grijsbruin	bouwvoor
90	Ks2	h2	geleidelijk	bruingrijs	
150	Ks2		scherp	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul, kalkrijk
200	Ks2			bruingrijs	kalkrijk, slap

boring 3

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	Ks2	h2	geleidelijk	bruinzwart	bouwvoor
110	Ks2		scherp	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
130	Ks2			zwartblauw	zwarte vlekken, boor loopt leeg

boring 4

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Kz1	h2	scherp	grijsbruin	bouwvoor
50	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	recent puin
105	Ks2		scherp	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
115	Ks2		scherp	grijsbruin	plantenresten
130	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
160	Ks2			bruingrijs	slap

boring 5

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
10	Ks2	h2	geleidelijk	lichtgrijs	bouwvoor
135	Ks2		scherp	bruingrijs	geelbruine vlekken, roest
160	Ks3			grijs	slap, boor loopt leeg

boring 6

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h3	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor
110	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken
170	Ks2			blauwgrijs	

boring 7

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h3	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor
125	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken
180	Ks2			blauwgrijs	

boring 8

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h2	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor
100	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
170	Ks2			grijs	

boring 9

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Ks2	h2	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor
140	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
170	Ks2			blauwgrijs	

boring 10

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
10	Ks2	h2	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor
100	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
180	Ks2			blauwgrijs	zwarte vlekken, slootrand

boring 11

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
15	Ks2	h3	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor, recent puin spikkels
110	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
190	Ks2			blauwgrijs	siltbanden

boring 12

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
10	Ks3	h3	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor, recent puin spikkels
130	Ks3		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
180	Ks3			grijs	siltbanden

boring 13

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h3	scherp	grijsbruin	bouwvoor
50	Ks2		geleidelijk	blauwgrijs	
135	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
190	Ks3			blauwgrijs	siltbanden

boring 14

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h3	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor
130	Ks3		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken
180	Ks3			blauwgrijs	slap

boring 15

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h3	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor, plantenresten
95	Ks2		scherp	bruingrijs	recent puin
100	Vk3		scherp	bruin	venige laag
110	Ks2		scherp	bruin	
150	Vk3		scherp	bruin	zwarte vlekken, plantenresten, mos, grondspoor
200	Ks2			lichtgrijs	slap

boring 16

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h3	scherp	grijsbruin	bouwvoor
90	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
180	Ks2			blauwgrijs	

boring 17

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h2	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor
100	Ks3		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
180	Ks3			blauwgrijs	siltbanden

boring 18

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Ks2	h2	scherp	grijsbruin	bouwvoor
100	Ks2		geleidelijk	bruingrijs	geelbruine vlekken, rul
160	Ks3			blauwgrijs	slap

boring 19

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
80	Ks2	h2		grijsbruin	recent puin, einde boring steen, zacht gebakken rode baksteen, mogelijk kloostermop, op deze locatie nog twee boringen gezet met hetzelfde resultaat

boring 20

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
90	Ks2		scherp	grijsbruin	puin
180	Ks2		scherp	blauwgrijs	puinspikkels, zwarte vlekken, brokkelig
200	Ks2			bruingrijs	einde boring, recent puin

boring 21

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
50	Ks2			bruingrijs	einde boring, recent puin

Bijlage 3 Waarderingscriteria conform KNA 2.0

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaaftheid	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaaftheid sporen; ruimtelijke gaaftheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachronen context (voorkomen van monumenten uit openvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context (fysisch- en historischegeografische gaaftheid van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart